ἔδραμε κατ' αὐτῶν, αἵτινες ἀμέσως ἐτράπησαν εἰς φυγὴν πρὸς τὸ μέρος τῆς παιδιάδος· Ἐπειδὴ δὲ ἦτο κεκαλυμμένη εἰς πολλῶν ποδῶν ὕψος ὑπὸ χιόνος, ἐχώθησαν εἰς αὐτὴν χωρὶς νὰ δύνωνται νὰ ἐξέλθωσιν, ἐξ αὐτῶν τότε μία ἐσκέφθη τὸ ἑξῆς ἀξιόλογον μέσον σωτηρίας. ἀνέβη ἐπὶ τῶν νώτων τῆς πλησίον αὐτῆς, καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τῶν ἄλλων, ἐωσοῦ ἔφθασε σωθεῖσα εἰς τὸ ἀντικρὺ μέρος. Τὸ τέχνασμα ταύτης ἐμιμήθησαν καὶ αἱ λοιπαὶ, καὶ ἐσώθησαν οὕτως ἅπασαι

Ἐκ τούτων καὶ ἄλλων πληροφορούμεθα ὅτι καὶ εἰς τὰ ζῶα ὑπάρχει τι εἶδος νοήσεως, πολὺ ὅμως ἀσθενεστάτης. τὴν ὁποίαν ἔχουσι ταύτα ἐκ φύσεως, καὶ ὄχι διδακτὴν καὶ κατ' ἐπίγνωσιν. Θ. Τ.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Ἐπιτάφιος ἐλέγετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ ἐπὶ τῆς δημοσίᾳ γινομένης κηδείας τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων ἐκφωνούμενος λόγος· ἐπειδὴ δὲ μόνοι οἱ Ἕλληνες εἶχον πατρίδα, ὑπὲρ τῆς ὁποίας καὶ ἐμάχοντο, διὰ τοῦτο καὶ μόνοι εἶχον ἐπιταφίους. τῶν δὲ Ἑλλήνων μόνοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐξεφώνουν λόγους δημοσίᾳ ἐπὶ τοῖς τεθνεῶσιν [α]· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐξεφώνουν καὶ αὐτοὶ, ἀλλ' οἱ λόγοι αὐτῶν ἦσαν ἐγκωμιαστικοί. ἐπὶ δὲ Κικέρωνος τότε ἤρξισαν νὰ μιμῶνται καὶ αὐτοὶ τοὺς Ἕλληνας.

Διογένης ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει ὅτι πρῶτος ὁ Σόλων ἔθετο νόμον δημοσίᾳ θάπτεσθαι τοὺς ὑπὲρ πατρίδος πεσόντας, καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης προσετέθη καὶ λόγον ἐπὶ τῆς πεσοῦσιν ἀγορεύεσθαι.

Οἱ σωζόμενοι λόγοι εἶναι

α'. Ὁ Τοῦ Περικλέους. ἐκφωνηθεὶς τὸ α'. ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

β'. Ὁ Τοῦ Λυσίου ἐκφωνηθεὶς μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.

γ'. Ὁ Πλάτωνος ἐπιτάφιος, συντεθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀσπασίας, ὡς διηγεῖται ὁ Σωκράτης πρός τινα Μενέξενον, ἐν ἀρχῇ τοῦ ἰδίου λόγου.

δ'. Ὁ ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τοῖς θανοῦσιν ἐν Χαιρωνείᾳ (β).

ε'. Ὁ τοῦ Ὑπερίδου Ῥήτορος ἐκφωνηθεὶς πέντε χρόνους μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην.

Ἡ συνήθεια τῶν τοιούτων λόγων ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ θανάτου τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων. ὀρθότερον δὲ εἰπεῖν οὐδέποτε ἔπαυσε. Διότι καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐπυχὴν διετηρήθη τὸ ἔθος τοῦτο, καὶ σώζονται λόγοι τοιοῦτοι.

α'. Ὁ ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ [360 Μ. Χ.] Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ.

β. τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ Πατρί.

γ. τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ Μεγάλῳ Βασιλείῳ.

Ἔτι δὲ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης ἐπὶ τῷ Μεγάλῳ Βασιλείῳ. δεύτερος ἐπὶ τῇ Πουλχερίᾳ θυγατρὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Θεοδοσίου· τρίτος ἐπὶ τῇ συζύγῳ τοῦ αὐτοῦ Αὐτοκράτορος. Οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι ἄξιοι μελέτης διὰ τὰ χριστιανικὰς ἐννοίας αὐτῶν. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ δὲ λόγοι οὗτοι ἐχρησίμευσαν ὡς τύπος καὶ παράδειγμα καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους, ὀρθοδόξους καὶ Λατίνους, εἰς συγγραφὴν ἐπιταφίων. ἐκ τῶν ὀρθοδόξων δὲ ἔξοχος καὶ περὶ τὸ εἶδος τοῦτο εἶναι ὁ σεβάσμιος Ἅγιος Οἰκονόμος τῆς Μ. Ἐκκλησίας Κύριος Κωνσταντῖνος, ἐκ δὲ τῶν Λατίνων ὁ Bossié καὶ ἄλλοι. Χαρακτὴρ δὲ ἐν γένει τῶν ἐπιταφίων παρὰ μὲν τοῖς ἀρχαίοις εἶναι, ὅτι *τέθνηκε μὲν, κατέλιπε δὲ μνήμην ἀθάνατον* παρὰ δὲ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὅτι *ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ*.

Τὸν τρόπον δὲ τῆς ταφῆς καὶ τὰ ἔθιμα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διηγεῖται ὁ Θουκυδίδης ἐν τῷ β, βιβλίῳ § 31—32. καὶ ὁ Πλούταρχος δὲ ἐν βίῳ Τιμολέοντος, καὶ ὁ Πλάτων ἐν Φαίδωνι ἀναφέρουσι τὴν περὶ τὰς ταφὰς τῶν Ἑλλήνων συνήθειαν. ἐν οἷς καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ τάφου εἶχον γλυπτόν τι πτερωτὸν κρατοῦν λαμπάδα ἀνεστραμμένην καὶ ἐσβεσμένην, σύμβολον τοῦ θανάτου, ἢ τοῦ ἐσβεσμένου βίου, καὶ μικρὰς πεταλλίδας, δηλούσας τὴν τῆς ψυχῆς ἀθανασίαν. Θ. Τ.

[α] Δημοσθ. πρὸς Λεπτίνην.

[β] Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς καὶ ὁ Λιβάνιος ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ λόγου τοῦ Δημοσθένους. ἐξεφώνησε μὲν ὁ Δημοσθένης λόγον, ἀμφιβάλλεται ὅμως ἂν ἦναι αὐτος ὁ σωζόμενος. οἱ νεώτεροι κριτικοὶ καὶ αὐτοὶ εἶναι διῃρημένοι τὰς γνώμας.

ΩΔΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΦΙΞΙΝ ΤΟΥ ΙΕΡΑΡΧΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΚΥΡΙΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ.

Ἡ καλὴ Σμύρνη πανηγυρίζει
Ἑορτὼν σήμερον ἑορτὴν·
Καὶ λαμπροφόρως βαϊφοροῦσα,
Ἰδοὺ ἐξέρχεται ψαλμωδοῦσα
Εἰς τὴν φλοισβώδη αὐτῆς ἀκτήν.

Ποῖον προσδέχεται; ποῖον φέρει
Μετὰ λαμπάδων τε καὶ φανῶν; . . . .
Καὶ ὁ λαός της ἀπὸ καρδίας,
Αἴνους συμψάλλει καὶ μελῳδίας
Κ' εὐχὰς ἐκπέμπει πρὸς οὐρανόν,

Τὸν νέον δέχεται Ἱεράρχην
Ὡς ἄλλον νέον της Ἀαρών,
Ὅστις χαρίεις ἦλθε ς' τὴν Σμύρνην,
Μὲ σιγαλέαν ψυχῆς εἰρήνην
Καὶ μὲ γλυκείας τέρψεις χαρῶν.